

خبرنامه انجمن حشره‌شناسی ایران

سال هفدهم، شماره ۶۷، تابستان ۱۳۹۷

نشانی: تهران، خیابان یمن، مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور،
واحد ۲، ساختمان موزه، انجمن حشره‌شناسی ایران
صندوق پستی ۳۳۱-۱۹۶۱۵ تلفکس: ۰۲۱-۲۲۴۲۷۰۳۷

دبیر خبرنامه: ابوالفضل حاجی اسمعیلیان
زیر نظر هیئت مدیره انجمن حشره‌شناسی ایران

سخنی با اعضای محترم

با سلام و درود خدمت دوستان و همکاران گرامی، در تابستانی که گذشت بیست و سومین کنگره گیاه‌پزشکی کشور با همکاری انجمن‌های علمی حشره‌شناسی، ویروس‌شناسی، علوم علف‌های هرز، بیماری‌شناسی، کنه‌شناسی، قارچ‌شناسی و نماتد‌شناسی از طریق اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی در دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان برگزار گردید. با توجه به اهمیت این کنگره، در این شماره منحصراً اخبار کنگره به اطلاع خواهد رسید. خبرنامه انجمن حشره‌شناسی ایران در راستای وظیفه ذاتی خود از دریافت هر گونه خبر و یافته علمی مرتبط با علوم کشاورزی جهت اطلاع رسانی به سایر علاقمندان استقبال می‌کند. لازم به ذکر است که اخبار واصله به نام تهیه کننده خبر در خبرنامه منعکس خواهد شد.

پست الکترونیکی ارتباط با ما: jesi.newsletter@gmail.com

با احترام

ابوالفضل حاجی اسمعیلیان دبیر خبرنامه انجمن حشره‌شناسی ایران

مرووی بر کنگره‌های گیاه‌پزشکی

کنگره گیاه‌پزشکی ایران یکی از قدیمی‌ترین کنگره‌های علمی کشور محسوب می‌شود و به همت بزرگانی چون مرحوم دکتر عباس دواجی، مرحوم مهندس فیروز تقی‌زاده، مرحوم دکتر محمود شجاعی، مهندس عبدالغفور میرزایی، مرحوم مهندس قدرت‌اله فرحبخش، مرحوم دکتر محمد صفوی، مرحوم دکتر امیرنظام‌الدین غفاری، دکتر حسین سپاسگزاریان و مرحوم دکتر مرتضی اسماعیلی به‌عنوان اعضای هیئت مدیره دوره اول شکل گرفت. اولین و دومین دوره کنگره در سال‌های ۱۳۴۷ و ۱۳۴۸ در دانشگاه تهران برگزار شد و دانشگاه شیراز در سال ۱۳۴۹ میزبانی سومین دوره این گردهمایی را بر عهده گرفت. چهارمین دوره در سال ۱۳۵۱ در دانشگاه تهران، پنجمین دوره در سال ۱۳۵۳ در دانشگاه تبریز و در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۶۲ ششمین و هفتمین دوره در دانشگاه تهران برگزار گردید. دوره هشتم در سال ۱۳۶۵ در دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی اصفهان، دوره نهم در سال ۱۳۶۸ در دانشکده کشاورزی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره دهم در سال ۱۳۷۰ در دانشگاه شهید باهنر کرمان، دوره یازدهم در سال ۱۳۷۲ در دانشگاه گیلان، دوره دوازدهم و سیزدهم در سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۷ در آموزشکده کشاورزی کرج، دوره چهاردهم در سال ۱۳۷۹ در دانشکده صنعتی اصفهان، دوره پانزدهم در سال ۱۳۸۱ در دانشگاه رازی کرمانشاه، دوره شانزدهم در سال ۱۳۸۳ در دانشگاه تبریز، دوره هفدهم در سال ۱۳۸۵ در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، دوره هجدهم در سال ۱۳۸۷ در دانشگاه بوعلی سینا همدان، دوره نوزدهم در سال ۱۳۸۹ در دانشگاه فردوسی مشهد، دوره بیستم در سال ۱۳۹۱ در دانشگاه شیراز، دوره بیست و یکم در سال ۱۳۹۳ در دانشگاه ارومیه، دوره بیست و دوم در سال ۱۳۹۵ در پردیس دانشگاه تهران و دوره بیست و سوم در سال جاری در دانشکده کشاورزی و منابع طبیعی گرگان برگزار گردید.

سخنی با اعضای محترم

اخبار انجمن

اخبار کنگره

بیست و سومین کنگره گیاهپزشکی ایران

بیست و سومین کنگره گیاهپزشکی کشور به ریاست جناب آقای دکتر بهمن پارسى و با همکاری هفت انجمن علمی مرتبط با علوم گیاهپزشکی توسط اتحادیه انجمن‌های علوم گیاهپزشکی در تاریخ ۵ الی ۸ شهریور ۱۳۹۷ در محل دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان برگزار گردید. به دبیرخانه کنگره بالغ بر ۱۰۰۰ خلاصه مقاله ارسال گردید که از این تعداد حدود ۸۵۰ مقاله جهت رایه پذیرفته شد، که از این تعداد ۱۵۰ مقاله به صورت سخنرانی و مابقی به صورت پوستر رایه شدند.

کنگره بیست و سوم با سخنرانی رییس کنگره جناب آقای دکتر بهمن پارسی در تالار خلیج فارس دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان آغاز شد. ایشان پس از ارایه آمار مقالات ورودی به کنگره، در مورد نیاز کشور، روی انجام تحقیقات بیشتر در علوم کشاورزی به منظور افزایش تولید همراه با حفظ محیط زیست تاکید و کنگره‌های گیاه‌پزشکی را محیطی مناسب به‌منظور تعامل بین محققین برای رفع نیازهای علمی برشمردند.

در ادامه مراسم افتتاحیه، جناب آقای دکتر ابراهیم ابراهیمی رئیس موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور ضمن معرفی مجموعه‌های کلکسیون حشرات و گیاهان به‌عنوان ظرفیت‌های قابل استفاده موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی در تحقیقات علمی در دانشگاه‌ها و سایر مراکز پژوهشی، از سهم این موسسه در کاهش خسارت آفات و بیماری‌های گیاهی و کاهش تلفات محصولات کشاورزی و برنامه‌های آبی این موسسه در زمینه مدیریت آفات و همچنین همکاری با بخش غیر دولتی در قالب تشکیل مرکز رشد موسسه و همکاری با شرکت‌های دانش بنیان اطلاع رسانی نمودند.

سپس، جناب آقای دکتر علی نجفی نژاد ریاست دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان نیز خواستار توجه بیشتر به نظرات کارشناسی متخصصان علوم کشاورزی در حل معضلات این عرصه شد و از دانشگاه‌ها خواستند که در تحقیقات خود بیشتر مسائلی را مورد بررسی قرار دهند که آثار آن بصورت عملی قابل استفاده باشد. در ادامه ایشان همچنین از عزم دانشگاه علوم کشاورزی گرگان در جهت حل مشکلات کشاورزی منطقه از طریق همکاری با مراکز علمی و فعال نمودن کلینیک مادر تخصصی گیاه‌پزشکی دانشگاه و ایجاد تفاهم نامه با انجمن صنفی کشاورزان استان برای رفع نیازهای علمی آن‌ها خبر دادند.

سمپوزیوم‌های بیست و سومین کنگره گیاه‌پزشکی ایران

سمپوزیوم‌های تخصصی در بیست و سومین کنگره گیاه‌پزشکی

در مدت برگزاری کنگره بیست و سوم، نشست‌های تخصصی در قالب سمپوزیوم‌هایی برای آشنایی محققان و دانشجویان با آخرین یافته‌های علمی و معضلات پیش رو در موضوعات ذیل برگزار گردید.

مدیریت مصرف آفت‌کش‌ها و باقیمانده سموم

گیاه‌پزشکی گلخانه

گیاه‌پزشکی دانه‌های روغنی و آفت‌کش‌های روغنی

گیاه‌پزشکی انار

نیشکر

سمپوزیوم مدیریت مصرف آفت‌کش‌ها و باقیمانده سموم

با توجه به مصرف مداوم سموم در کنترل آفات کشاورزی و بهداشتی و مقاوم شدن تدریجی حشرات به آفت‌کش‌ها، در این سمپوزیوم ابتدا در مورد اهمیت مقاومت آفات به حشره‌کش‌ها و اصول و مبانی آن مطالبی ارائه شد. سپس مکانیسم‌های جدید فرایند مقاومت در بدن حشرات به بحث گذاشته شد. بر طبق اطلاعات قبلی بروز مقاومت در بدن حشرات دارای چهار مکانیسم بیوشیمیایی، غیرحساس شدن نقطه هدف، کاهش نفوذ آفت‌کش به بدن حشره و مقاومت رفتاری می‌بود، اما با پیشرفت علوم مولکولی در سال‌های اخیر عوامل جدیدی در بروز مقاومت در بدن حشرات نسبت به آفت‌کش‌ها شناسایی و به مکانیسم‌های قبلی اضافه شدند که از این عوامل جدید می‌توان به همزیست‌های حشرات، آنزیم‌های جدید، RNAهای غیر کدکننده پروتئین (long noncoding RNAs) و پمپ‌های آبی سی (ABC transporters) اشاره نمود. قطعاً تأثیر این عوامل سبب شده است که مبحث مقاومت آفات به حشره‌کش‌ها پیچیده‌تر از قبل نمود پیدا کند. هادی مصلی‌نژاد، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

سمپوزیوم گیاه‌پزشکی گلخانه

با توجه به اهمیت و مزایای کشت گلخانه‌ای، در این کنگره سخنرانی‌هایی در زمینه مدیریت تلفیقی آفات سبزیجات گلخانه‌ای، بیماری‌های گیاهان زینتی در گلخانه، مدیریت آفت مینوز توتا روی گوجه فرنگی، بیماری‌های قارچی خیار در گلخانه، ارزیابی کارایی قارچ‌کش آزوکسی استروبین و دیفنوکونازول علیه عامل سفیدک پودری خیار، روش‌های استقرار، حفظ و حمایت از دشمنان طبیعی در گلخانه و معرفی *Coenosia sp.* به‌عنوان شکارگر جدید آفات گلخانه برای علاقمندان صورت پذیرفت.

در یکی از این سخنرانی‌ها آقای دکتر منوچهر رضایی، عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور حاصل تجربیات کاری خود در مدیریت تولید سبزیجات گلخانه‌ای در کشور کانادا را با علاقه‌مندان به این حوزه به اشتراک گذارد. به اعتقاد ایشان، یکی از شاخصه‌های مدیریت موفق تولید محصول در گلخانه، وجود سازه استاندارد است. از طرف دیگر نظارت همه جانبه بخش خصوصی به عنوان نماینده مصرف‌کنندگان، به صورت ارایه دستورالعمل و استاندارد سازی کاشت، داشت، برداشت، بسته بندی و ارسال محصول به بازار حکایت از اهمیت نقطه شروع تولید محصول گواهی شده یعنی مزرعه دارد. کاربرد عوامل کنترل بیولوژیک آفات گلخانه در کانادا، از دیگر نکات جالب این سخنرانی بود.

در طول فصل زراعی، فرم‌های مخصوص شیوه تولید محصول و اقدامات انجام شده تکمیل و توسط نماینده شرکت ناظر ارزیابی می‌شوند. در صورتی که یک تولیدکننده نتواند تمامی مراحل تولید استاندارد را با موفقیت به پایان رساند، محصول تولیدی تنها در بازارهای محلی قابل عرضه خواهد بود. در ادامه بنابر دعوت انجمن حشره‌شناسی ایران قرار بر این است که آقای دکتر رضایی در سخنرانی دیگری که به اطلاع خواهد رسید به موضوع سلامت غذا و دستورالعمل CanadaGap به‌عنوان مرجع تولید استاندارد محصولات گلخانه‌ای در کانادا بپردازند.

جلال شیرازی، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

سمپوزیوم گیاه‌پزشکی دانه‌های روغنی و آفت‌کش‌های روغنی

این جلسه به حضور آقای مهندس مهاجر مجری طرح توسعه خودکفایی دانه‌های روغنی کشور و جمعی از محققان مراکز تحقیقاتی و دانشگاهیان برگزار شد. با توجه به وسعت سطح زیر کشت و اهمیت کلزا در خودکفایی کشور در تولید روغن، بیشترین موضوع بحث جلسه حول کنترل علف هرز گل جالیز که اخیراً در مزارع کلزا دشت گرگان شایع شده است انجام پذیرفت و در نهایت قرار بر این شد که طرح جامعی برای کنترل آفات و بیماری‌های کلزا در این منطقه با همکاری متخصصان مراکز تحقیقاتی و دانشگاهیان تدوین و اجرا شود. در ادامه سخنرانی‌هایی در موضوعاتی از قبیل اختلال در غلاف‌بندی سویا و راه‌های مدیریت آن، تنوع ژنتیکی قارچ عامل شانکر ساقه کلزا و مدیریت بیماری ساق سیاه کلزا ایراد گردید. جلال شیرازی، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

سمپوزیوم گیاه‌پزشکی انار

این سمپوزیوم در قالب سخنرانی‌هایی در مورد عوامل خسارت‌زای انار و روش کنترل آن‌ها، ایجاد اختلال در جفت‌گیری با استفاده از شبه فرمون جنسی کرم گلوگاه انار، بررسی پارامترهای رشد جمعیت کرم گلوگاه انار، مدیریت کرم گلوگاه انار با استفاده از تغییر سطح پایداری سطح تعادل جمعیت آن و تاثیر تغذیه درختان انار بر خسارت شب‌پره میوه انار در طبیعت صورت گرفت. با توجه به موارد ذکر شده در مورد کرم گلوگاه انار در این نشست، بازبینی دستورالعمل مبارزه و اضافه نمودن موارد جدید، بررسی میزان و عوامل پوسیدگی غیر گلوگاهی انار، میزان تاثیر اختلال در جفت‌گیری در کاهش خسارت آفت، تاثیر مدیریت تغذیه در کاهش خسارت کرم گلوگاه انار مورد تاکید قرار گرفت. همچنین انجام تحقیقات تکمیلی در ارتباط با سوسک چوبخوار انار *Chrysobothris parvipunctata* Obend نیز پیشنهاد گردید. با توجه به خسارت آفت مگس میوه مدیترانه‌ای در سال‌های اخیر در باغات انار، پایش جمعیت (با استفاده از تکنیک‌های موجود و جدید)، تفکیک و شناسایی گونه‌های فعال در باغات، تفکیک زمان حضور و میزان خسارت گونه‌های فعال مگس روی انار و سایر میوه‌ها، روش‌های کنترل و ارزیابی آن و تاثیر مواد مورد استفاده با توجه به گزارشات اجرایی مبنی بر عدم تاثیر برخی از مواد جلب‌کننده و طعمه پاشی‌ها، تهیه نقشه فعالیت مگس میوه در کشور و پایش آن در سایر نقاط کشور و در نظر گرفتن تمهیدات لازم در مناطق آلوده نشده در قالب یک برنامه و دستورالعمل، برگزاری جلسه و همایش منطقه‌ای برای معرفی و استفاده از تجربیات استان‌های شمال کشور و نگاه ویژه موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی به آفت و برگزاری جلسه هم‌اندیشی و برنامه ریزی محققین و اجرا و ارایه پروژه‌های مورد نیاز از مواردی بود که مورد توجه و درخواست شرکت کنندگان قرار گرفت. محمدرضا عطاران، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

سمپوزیوم گیاه‌پزشکی نیشکر

نیشکر یک گیاه استراتژیک در تولید قند در ایران است و بیشترین سطح زیرکشت آن مربوط به استان خوزستان می‌باشد. این گیاه علاوه بر محصول اصلی دارای محصولات جانبی مهمی نیز می‌باشد که از آن جمله می‌توان به تولید خوراک دام جهت تامین بخشی از نیاز کشور به گوشت قرمز، تامین قسمتی از کاغذ مصرفی کشور، تهیه بخشی از تخته صنعتی مورد نیاز کشور و تولید خمیر مایه و الکل طبی مازاد بر نیاز کشور و صادرات این محصولات اشاره نمود که نقش مهمی در ایجاد اشتغال به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم در کشور ایفا می‌کند. با توجه به اهمیت این محصول و همچنین بروز تغییرات اقلیمی در ایران و جهان، سیاست‌گذاری دولت‌ها و همچنین مشکلات کشاورزان و بنگاه‌های اقتصادی همواره ایجاب می‌کند که در جهت بهبود کیفیت و کمیت محصولات کشاورزی اقدام شود که این امر نیازمند پژوهش‌های مستمر در زمینه‌های مرتبط به گیاهان زراعی مختلف از جمله نیشکر می‌باشد. لذا با توجه به موارد فوق و تنگناهای پیش رو از جمله محدود شدن منابع آب، بحث شوری خاک و مدیریت آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز مزارع نیشکر در کنگره بیست و سوم نشست تخصصی با همکاری کشت و صنعت‌های جنوب کشور برگزار گردید و در آن به راه‌کارهای واحدهای کشت و صنعت‌ها در کاهش مصرف آب، افزایش تولید و مبارزه با آفات، بیماری‌ها و علف‌های هرز این محصول در قالب سخنرانی‌هایی حاصل از مطالعات تحقیقاتی پرداخته شد.

برنامه‌های جانبی بیست و سومین کنگره گیاه‌پزشکی ایران

برگزاری کارگاه‌های آموزشی یکی از برنامه‌های جانبی در کنگره‌های گیاه‌پزشکی محسوب می‌شود، در مدت برگزاری کنگره بیست و سوم نیز یکی از کارگاه‌های برگزار شده کارگاه آنالیز فیلوژنیک چندژنی با استفاده از نرم‌افزار MrBayes با همکاری سرکار خانم دکتر مونس بخشی عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات گیاه-پزشکی کشور بود که شامل مباحث خواندن و ویرایش داده‌های خام توالی نوکلئوتیدی، جستجوی توالی در بانک ژن و دریافت توالی از بانک ژن (NCBI-Blast)، رج‌بندی توالی‌ها، ترسیم تبارنمای تک‌ژنی با نرم افزارهای MEGA و MAFFT و ترسیم تبارنمای فیلوژنیک چندژنی با استفاده از نرم‌افزار MrBayes بود.

مجمع عمومی انجمن حشره شناسی ایران

بر اساس آگهی شماره ۲۱/۴۲۱ مورخ ۱۳۹۷/۵/۱۰ در مدت برگزاری کنگره بیست و سوم، مجمع عمومی انجمن حشره شناسی ایران همزمان با پنجاهمین سال تاسیس آن برگزار گردید. در ابتدا آقای دکتر جعفر محقق نیشابوری رییس انجمن حشره‌شناسی ایران پس از قرائت دستور جلسه در مورد ثبت هیئت مدیره دوره بیست و یکم و همچنین اتکای مالی انجمن به حق عضویت اعضا توضیحاتی بیان نمودند. در ادامه، آقایان دکتر جلال شیرازی دبیر انجمن حشره‌شناسی ایران و دکتر حسین رنجبر اقدم سردبیر نامه انجمن حشره‌شناسی به ترتیب توضیحاتی در مورد وضعیت انجمن حشره شناسی، عملکرد مالی انجمن و مطالبی مربوط به نامه انجمن حشره‌شناسی ایران ارایه نمودند.

سپس، اعضای (انجمن) حاضر در جلسه، در مورد راهکارهای رشد و توسعه انجمن، جذب عضو بیشتر، ارتقای انتشارات انجمن از طریق پیگیری Impact Factor و ورود انجمن به مشکلات گیاه‌پزشکی کشور به بحث و تبادل نظر پرداختند. در مورد ترغیب و تشویق افراد واجد شرایط، برای عضویت در انجمن، قرار شد اعضای فعلی در محل کار خود (همکاران دانشگاهی به دانشجویان و همکاران تحقیقاتی به سایر همکاران) در این مورد اطلاع رسانی نمایند. در خاتمه مراسم جشن پنجاهمین سالگرد تاسیس انجمن حشره شناسی برگزار گردید.

کنگره‌های گیاه‌پزشکی از نمایی دیگر

بدون شک کنگره‌ها و همایش‌های علمی ملی، نمایشگاهی از ظهور نظم، همکاری، تفکر و روند پژوهش علمی رشته‌های مرتبط است. کنگره گیاه‌پزشکی ایران با توجه به قدمت پنجاه ساله آن، علاوه بر موارد ذکر شده، باید تسلسل همت متخصصین این رشته برای هم‌اندیشی و ارایه راهکار حل مشکلات روز افزون گیاه‌پزشکی کشور باشد. تا پیش از ورود ساختاری به نام اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی به این موضوع، روند سنتی اما دقیق برگزاری جلسات هماهنگی و کمیته‌های علمی و اجرایی باعث بهره‌برداری حداکثری از این گردهمایی ۳ تا ۴ روزه برای شرکت کنندگان می‌شد. به زعم بسیاری از علاقه‌مندان به این رویداد منحصر به فرد در حوزه کشاورزی، کنگره‌های گیاه‌پزشکی قبل از اینکه به یک رسم تکراری بی اثر تبدیل شوند، باید از ابعاد مختلف تقویت شوند. که بنظر می‌رسد همکاری بیشتر اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی و استفاده از تجربیات برگزاری کنگره‌های پیشین توسط برگزارکنندگان اصلی مانند انجمن حشرشناسی ایران و انجمن بیماری‌شناسی گیاهی می‌تواند باعث استفاده از ظرفیت‌های حداکثری چنین کنگره‌هایی شود. جلال شیرازی، موسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور

در پایان انجمن حشرشناسی ایران ضمن امیدواری به رفع مشکلات در کنگره‌های آتی، از تمامی دست‌اندرکاران برگزاری کنگره بیست و سوم تشکر و قدردانی می‌نماید.